

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge hrenavstilske dežele 3 K. Kdorkodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravišstvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravišstvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznaila“ stane beseda 5 vin. Parle in zahvale vsake pettivrste 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštno proste.

Bolgari zmagujejo.

Narodne pravice goriških Slovencev.

Poročali smo že, da so slovenska duhovščina, in na to slovenska županstva na Goriškem odposlala na tržaško namestništvo in na ministrstvo spomenico, v kateri zatrjujejo svojo zvestobo do cesarja in Avstrije ter opozarjajo vladne kroge na to, da slovenskemu narodu na Goriškem pristojajo vsaj iste pravice, kakor italijanskemu.

Sedaj je dobil oseški župan od c. kr. namestnika v Trstu potom goriškega okrajnega glavarstva tudi za druge župane sledeč odgovor:

Njegova Prezvzišenost gospod c. kr. namestnik v Trstu in na Primorskem mi je z ozirom na spomenico od dne 23. julija t. l., ki ste mu jo poslali, naročil, Vam naznaniti, da je gospod namestnik Vaš izraz zaupanja v politično upravo dežele in goriškega okraja s posebnim veseljem vzel na znanje in da hoče v sedanjem težkem času, kakor tudi v boljših dneh, katere je v dobrem upanju kmalu pričakovati, stremeti za tem, da se pospešijo interesi teh občin in njih domoljubno mislečih prebivalcev, katerih usodo spremlja z najtoplejším sočutjem in najsrčnejšimi željami.

Posebno želji po zopetni otvoritvi slovenskih sol v Gorici se ugoti, kakor hitro to dovolijo razmere. Tudi vprašanje uličnih napisov v Gorici, skaterim se je namestništvo že pečalo, se rešiv ugodnem času in v okviru splošne ureditve toistvarnih

odnošajev v obliki, ki bo odgovarjala upravičenim željam slovenskega prebivalstva.

To Vam naznanjam vsled ukaza c. kr. namestništvenega predsedništva od dne 6. avgusta t. l. kot prvopodpisanemu na Vašem skupnem dopisu s prošnjo, da o tem obvestite tudi gospode župane občin: Ozeljan, Sempas, St. Andrež, Prvačina, Solkan, Miren, Vogersko, Bilje, Sovodnje in Renče. — C. kr. okrajni glavar: Baum m. p.

Županstvo Osek-Vitovlje, dne 6. septembra 1. 1916. — Anton Košuta m. p., župan.

Iz ogrsko-hrvatskega državnega zbora.

Že zadnjič smo poročali, da so Madžari postali v svojem državnem zboru zelo glasni, odkar so Rumuni vdrl v Sedmograško, dočim poslanci drugih ogrskih narodnosti, kakor Slovaki, Rusini, Hrvati in celo Rumuni, ki so od vojske mnogo bolj prizadeži, moško in tiho kakor njih ljudstva prenašajo vojskine težave.

V seji dne 6. septembra se je zopet znašal nad našo zunanjo politiko stari grof Andrassy, o katerem je znano, da bi sam rad postal zunanji minister na mesto sedajnega ministra Buriana. Zahteval je delegacije, katerim je zunanji minister po ustavi dolžen odgovarjati za svoje delovanje. Rekel je, da je skrajni čas, da naredi Avstro-Ogrska konec sedajni politiki skrivanja in vendar že spozna, da so tudi sovražniku znana dejstva, ki jih ni spoznati iz uradnih poročil in spisov. Pravnega zadržka za sklicanje delegacij ni. Morda se avstrijski vladi ne zdi

primerno sklicanje delegacij, a to ne sme zadržati ogrske vlade, da izpolni svojo ustavno dolžnost. Sklicanje delegacij je toliko bolj potrebno, ker so se že zgodile hude napake in zamude, za katere je treba dotične osebe poklicati na odgovor in sicer na mesto, ki ima moč, da dotične osebe, ki so storile te napake, že treba tudi odstrani. Očitno je, da vodstvo naše zunanje politike ne more ostati brez ustavnega nadzorstva. Govornik je potem navedel dokaze, da naša diplomacija ni na višku sedajnega časa in razpravlja o vojni z Italijo rekel, da bi bila morala podpirati tiste v Italiji, ki so bili proti vojni, četudi za ceno žrtv. Vlada je imela tudi dolžnost vplivati, četudi za ceno žrtv, na Rumunskem. Bila je velika napaka, da se ni z grožnjami in žrtvami poskusilo pridobiti Rumunsko za nas. Upa trdno, da bo Rumunska premagana, a napaka je bila, da se ni vse pripravilo za slučaj presenetljivega napada. Od nas se lahko zahteva vsaka žrtev, ne more pa se zahtevati, naj molče odobrujemo način vladanja, ki ga smatramo za nevarnega.

Ministrski predsednik grof Tisza je najpoprej pojasnil določbe ogrske ustave glede delegacij in se postavil na stališče, da je nedopustno vsako posojanje v avstrijske notranje zadeve. Glede Rumunske in Italije je rekel, da sta obe tako lakomni tujeja imetja, da je bila vsaka poravnava nemogoča. (Opozicija je tako hrupno ugovarjala, da je moral Tisza svoj govor prekiniti.)

Zbornica je sklenila, da je opustiti razpravo o sklicanju delegacij. Opozicija torej ni dosegla svojega namena. Kakor se govori, bo ta teden madžarska opozicija v državnem zboru zopet hudo prijemala ogrsko vlado. Ako dobimo še pravočasno poročila v roke, bomo o tem poročali na eni naslednjih straneh lista.

LISTEK.

V vihartni noči.

Fr. L.

Temna noč je. Nebo je prevlečeno s črnimi oblaki in ni je na nebu zvezdice, ki bi vsaj nekoliko pregnala to peklensko temo. Strašen vihar divja po gozdu; zdaj pa zdaj na dolgo zatuli, kakor gladen volk sredi gozda, da je človeka kar groza, a se zopet kmalu pomiri. Nekaj časa je popoln mir — grobna tišina. . . . Le skovikanje sove sredi gozda moti to ne dolgo trajajočo nočno tišino. Dolgočasno se razlega njen glas naokrog in dela noč še groznejšo. Le ta tema, ta peklenska tema. . . . Na nebu je le malo razločiti temne oblake, ki jih preganja hud vihar semtertja. Vsak čas se zabliška, kakor bi se kje previla velikanska ognjena kača v ozračju in se potem spustila proti zemlji, kjer se zgubi med temo. . . . Blisku sledi dolgotrajen grom.

„Bog in sv. križ božji! Kako je vendar nocoj strašna noč“, pravi mati svojim otrokom, ki so sedeli okrog nje pri peči in se je boječe oklepali. Najmlajšega, kaki dve leti starega sinčka, pa pritiska k sebi, zakriva mu obraz s svojo roko, kakor bi ga hotela varovati pred vsemi neizgovornostmi.

Mala svetilka, viseča raz zakajeni strop, le slabo razsvetljuje sobo. Za veliko javorjevo mizo sedijo deklica in bere. Otroci jo poslušajo, a mati je s svojimi mislimi daleč, daleč proč. . . .

Cim dalje huje tuli burja. Deklici za mizo postaja tesno pri srcu, zapre knjigo in gre k materi. Otroci se čimdalje bolj pritiskajo k materi, jo milo in proseče pogledujejo, v svesti si, da jih njena ro-

ka prav gotovo obvaruje pred vsako pretečo nevarnostjo.

„Mama! Kdaj pa pridejo naš ate? Zadnjič ste rekli, da bodo kmalu prišli“, ogovori deklica po dolgem molku mater in jo pogladi s svojo nežno ročico po licu.

Mati se skloni k deklici, pritisne svoje lice na njeno in pravi:

„O ljubi moj otrok, ne boš . . . ne boš več videl . . .“

Dalje mati ne more govoriti. Začne glasno jokati, pritiskati otroke k sebi in jih objemati, kakor more storiti le — mati.

„Mama! Mama! Kaj pa je?“ jo boječe povprašujejo otroci.

Tresk! — V sobi se posveti, šipe zazvenče — kakor bi odrezal, so vsi otroci tihi in vprašujoče pogledujejo mater, kaj bo.

„Jezus in Marija nam pomagajta! Kakšno je vendar zunaj. Molimo, otroci, da bo Bog odvrnil od nas to strašno nevihto.“

„Treska in hudega vremena reši nas! Očenaš . . .“

Z visoko povzdignjenimi rokami in z otroško pobožnostjo prosijo otroci Boga, da bi jih rešil vsega hudega.

„Zdaj molimo pa še za dušo očetovo, ki je našel na morju smrt! Češćena Marija . . .“

Ko izgovori mati te besede, jo otroci prestrašeno pogledajo, Noben izmed njih ni vedel, kaj to pomeni.

Težko izgovarja mati besede in vsak čas malo preneha. Solze žalosti ji silijo v oči, a vrla žena jih zadržuje in ne joka — zaradi otrok. Večkrat jo pogleda kateri izmed njih milo in tolažeče, a ta pogled je ne utolaži, ampak ji še bolj obteži že itak žalostno srce.

„Zdaj pa pojdite spat, pozno je že“, pravi mati po končani molitvi otrokom.

„Mama, sami ne gremo. Strah nas je. Ali ne slišite, kako grmi in kakšen vihar je zunaj?“ pravi hči.

Tedaj se pa oglasi mali Franceljček, ki je sicer precej živ, a nocoj je popolnoma miren, držeč se materinega krila: „Da, da, z nami morate, da nas varujete.“

Mati spravi otroke spat, sede poleg najmanjšega, ga še enkrat poljubi in mu položi roko rahlo na čelo. Kmalu vsi mirno zaspe. . . .

„Bog in ljuba Mati jih čuvajta“, pravi mati in jih lepo odene in pokriža, potem pa gre za mizico. Glavo si podpre z rokami in preišča svojo usodo. Dolgo sedi mirno, zroč s svojimi kalnimi očmi skozi okno tja v vihartno noč. Hud tresk jo predrami. Iz žepa privleče pismo. Nekaj časa ga nemirno pogleduje, obrača, potem pa prične brati:

„Ladja, na kateri se je vozil vaš mož, Janez Gorjaneč, se je . . . se je . . . poto . . .“, dalje ne more govoriti. Pismo ji pada na tla, žena pa začne zopet na ves glas ihteti.

„Ah, jaz nesrečnica! Kaj me vse doleti na tem svetu. Kaj naj počnem sedaj sama s štirimi nedoraslimi otroci? Ljubi moj mož . . . pridi, pridi . . . Saj ne verjamem tej grozni novici! Ko bi jaz to vedela . . . ko bi to vedela . . . nikamor bi ne šel in rajše bi . . . ne, tega si ne morem misliti, da bi til moj mož utonil — ufonil . . . Oh, kako sem vendar nesrečna! Bog me reši tega trpljenja!“

Žena se malo pomiri, nasloni na mizo in globoko vzdihne: „Ti, ki skrbiš za ptice pod nebom — spomni se tudi nesrečne vdove, preskrbi jo, pomagaj ji . . .“

(Dalje prihodnjik.)